

att Riksdagen ville bevilja ett förslagsanslag av 80,000 kronor till understöd åt elever vid lantbrukskola, lantmannaskola, lantushållsskola och fast undervisningskurs för mindre jordbrukare eller samma belopp som vid förra årets riksdag beviljades såsom understöd åt mindre bemedlade elever vid folkhögskolorna.

Stockholm den 22 januari 1913.

R. G. Hamilton.

V. Ekerot.

Nr 146.

Av herr **Lindhagen**, med förslag att författningarna angående skatteköp och skatteomföring av kronojord skola tillsvidare upphöra att gälla.

Den gamla rätten att skatteköpa kronojord äger fortfarande bestånd i de fall, för vilka den varit i gamla tider stadgad. Den grundas ännu på förordningen den 19 september 1723, huru med de hemman och kronolägenheter, som till skatte försäljas, förhållas skall. Sedan i följd av kungl. brevet den 16 januari 1770 och den 28 oktober 1773 alla skatteköp blivit inställda, utkom en förordning den 21 februari 1889, varigenom bland annat 1723 års förordning upplivades och förnyades. Genom förordningen den 15 december 1848 angående förändring i ordningen och sättet för vinnande av skattemannarätt betogs kronan möjlighet att efter föregången värdering av hemmanet erhålla full valuta för detsamma. Därjämte finnas en del äldre författningar angående skatteomföring utan någon som helst avgift.

Dessa gamla författningar äro naturligtvis allt annat än tidsenliga. Till en början erhåller kronan på detta sätt en köpeskilling, som är så

obetydlig, att skatteköpet får väsentligen karaktären av gåva. På detta sätt har t. o. m. rekognitionskogshemmanen gått ifrån kronan utan någon valuta, ehuru de ej ingå i de kategorier, varom 1848 års författning uttryckligen talar. Den sista rekognitionsskogen eller Tunabergs allmänning, som bruket nyligen begärt få skattelösa, skall där-
emot enligt kommerskollegii beslut lösas till fulla värdet, varöver klagan fullföljts till regeringsrätten.

Vidare får i fråga om under bruk skatteköpta hemman skatteköpe-
rätten den äventyrliga verkan att därest kronan med avsevärda rättegångskostnader fått hemmanet förklarat vara förverkat till kronan, så inträder rätt för åbon icke blott att för en obetydlig avgift i sin ordning skatteköpa hemmanet, utan även sedan sälja det exempelvis till bruket, som givetvis främst kommer att söka varje tillfälle att förvärva hemmanet. På detta sätt går kronans strävan att bibehålla en självständig åbo på dessa hemman definitivt om intet.

Slutligen äro ju många olägenheter, såsom erfarenheten på ett sorgligt sätt visat, förenade med den fortfarande bestående rätten att få utan vidare till skatte omförda vanliga kronohemman och nybyggen. Genom att på detta sätt ingen omtanke ägnats åt bevarandet av dessa jordupplåtelsers ändamål hava avvitreringarna väsentligen förfelats samt den stora landsolycka, som kallas bolagens jordförvärv, i norra delarna av riket kunnat komma till stånd. Redan norrlandskommittén framhöll i skrivelse till Konungen nödvändigheten att skatteomföring åtminstone ej måtte beviljas sådan jordinnehavare, vilken, såsom bolag och andra, icke kunde antagas vilja och kunna själv bebo och bruka fastigheten för att därigenom bereda sig sitt nödvändiga livsuppehälle. Men även i andra fall leder ett beviljande av skatteköp utan omtanke för ändamålets upprätthållande till, att fastigheten lätteligen kommer i främmande händer.

Under alla förhållanden bör det vara av vikt, att denna institution suspenderas i avvaktan på närmare övervägande av de förhållanden, som därmed äga sammanhang, såsom ju även vid ett tidigare skede varit förhållandet.

Vid 1912 års riksdag föreslogs, att Riksdagen av nu nämnda skäl måtte för sin del besluta att författningarna om skatteskog och skatteomföring av kronojord skulle tills vidare upphöra att gälla. Jordbruksutskottets flertal förordade en anhållan att Kungl. Maj:t ville, sedan närmare blivit utrett i vilken omfattning kronojord, som kan bli föremål för skatteköp eller skatteomföring, innehavas av bolag, föreningar eller andra dylika rättssubjekt, taga under övervägande, huruvida för dessa rätts-

subjekt rätten till skatteköp och skatteomföring vidare bör bibehållas samt därest Kungl. Maj:t finner sådant erforderligt för riksdagen förlägga förslag om suspenderande under den tid utredningen pågår av nyss omförmälda rätt.

Detta ärende hörde till dem, som förekom i riksdagens sista timme, då frågorna skulle avlivas i stället för att bedömas, och det var då ej tillåtligt att ägna saken någon ordentlig behandling vid avgörandet. Utgången blev emellertid, att utskottets hemställan bifölls av Andra kammaren och att motionen avslogs alldeles i den Första.

Att inskränka suspenderandet på sätt utskottet 1912 föreslog kan såsom framgår av motionens motivering ej bero på annat än ett stort förbiseende. Under återopande jämväl av motionärens anförande i Andra kammaren (VI: 51.21) hemställes därför ånyo,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att författningarna angående skatteköp och skatteomföring av kronojord skola i allo tillsvidare upphöra att gälla.

Stockholm den 25 januari 1913.

Carl Lindhagen.